

İSPANYA HEDEF PAZAR ÜLKE ANALİZİ

İçindekiler

İçindekiler	1
Tablolar.....	2
Simge ve Kısaltmalar	3
1. İspanya ile İlgili Genel Bilgiler	4
2. İspanya ile İlgili Makroekonomik Göstergeler	6
2.1. İspanya'nın GSYH, Kişi Başına Düşen Milli Gelir, GSYH Büyüme Oranı ve Nüfusu	6
2.2. İspanya'nın Dış Ticareti.....	7
2.2.1. İspanya'nın Dünya İle Dış Ticareti.....	7
2.2.2. İspanya'nın Türkiye İle Dış Ticareti	13
3. İspanya ile Türkiye Arasındaki Ticaretin 2018 "TradeMap" Verileri ile RCA Analizi.....	20
3.1. Çalışmanın Metodolojisi	20
3.2. RCA Analizi İle Elde Edilen Bulgular	22
Kaynakça.....	33

Tablolar

Tablo 1. İspanya İle İlgili Faydalı Bilgiler	4
Tablo 2. İspanya Büyükelçiliğinin Tatil Olduğu Günler	5
Tablo 3. İspanya'nın GSYH, Kişi Başına Düşen Milli Gelir, GSYH Büyüme Oranı ve Nüfusu.....	6
Tablo 4. Yıllara Göre İspanya'nın Dış Ticareti	7
Tablo 5. İspanya'nın İthalat Yaptığı Ülkeler (2018)	8
Tablo 6. İspanya'nın 2009-2018 Döneminde En Çok İthalat Yaptığı İlk 10 Ülke.....	8
Tablo 7 İspanya'nın Dünyadan İthal Ettiği Ürünler (2018, 1.000 \$)	9
Tablo 8. İspanya'nın En Çok İthalat Yaptığı İlk 10 Ürün (6'lı GTİP kod)	10
Tablo 9. Tablo 8'de Yer Alan 6'lı GTİP Kodlu Ürünlerin Açıklamaları	10
Tablo 10. İspanya'nın Dünyadan Yaptığı İthalatın TİM Sektör Sınıflamasına Göre Dağılımı (2018, milyar \$).....	11
Tablo 11. Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (BEC) Göre İspanya'nın Dış Ticareti (2018, milyar \$)	13
Tablo 12. İspanya'nın Yıllara Göre Türkiye'den Yaptığı İthalat.....	13
Tablo 13. İspanya, Türkiye ve Dünya Ticaretine Genel Bakış	14
Tablo 14. İspanya'nın Türkiye'den İthal Ettiği Ürünler (2018, 1.000 \$).....	15
Tablo 15. İspanya'nın 2009-2018 Döneminde Türkiye'den En Çok İthalatını Yaptığı İlk 10 Ürün (6'lı GTİP Kod)	16
Tablo 16. Tablo 15'da yer alan 6'lı GTİP kodlu ürünlerin açıklamaları	16
Tablo 17. İspanya'nın Türkiye'den İthal Ettiği Ürünlerin Sektörel Dağılımı (2018, 1.000 \$)	18
Tablo 18. Yıllara Göre İspanya'ya İhracat Yapan Firmaların Analizi	19
Tablo 19. 2003-2018 Döneminde İspanya'ya İhracat Yapan Firmaların Kaç Yıl İhracat Yaptıklarının Kırılımı.....	20
Tablo 20. İspanya'nın Dünyadan Yaptığı İthalatın Türkiye'den Yaptığı 1.799 Ürünün İthalatının Dünyadan Yaptığı İthalat İçindeki Payın Aralığına Göre Kırılımı	23
Tablo 21. İspanya İle Türkiye Arasında Ticarete Konu Olabilecek RCA Değeri 1 ve Üzerinde Olan 1.306 Ürünün Analizi	25
Tablo 22. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu Ancak İspanya Pazarında Hiç Yer Almadığı 295 Ürünün Sektörel Dağılımı ve İspanya'nın Dünyadan Yaptığı İthalat (1.000 \$)	26
Tablo 23. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den İthalatında Pazar Payı %0-1 Aralığında Olan 372 Ürünün Sektörel Dağılımı (milyon \$).....	27
Tablo 24. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den İthalatında Pazar Payı %1-5 Aralığında Olan 345 Ürünün Sektörel Dağılımı (1.000 \$).....	29
Tablo 25. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den İthalatında Pazar Payı %5'den Büyük Olan 499 Ürünün Sektörel Dağılımı (milyon \$)	30

Simge ve Kısaltmalar

Ş:	ABD doları
AB:	Avrupa Birliği
BM:	Birleşmiş Milletler
Dr.:	Doktor
DYY:	Doğrudan Yabancı Yatırım
FTA:	Free Trade Agreement (Serbest Ticaret Anlaşması, STA)
GSYH:	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
GTİP:	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon
HS:	Harmonized System (Armonize Sistem/ GTİP)
IMF:	Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
ITC:	International Trade Centre (Uluslararası Ticaret Merkezi)
KBDMG:	Kişi Başına Düşen Milli Gelir
THY:	Türk Hava Yolları
TİM:	Türkiye İhracatçılar Meclisi
T.C.:	Türkiye Cumhuriyeti
TOBB:	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
UNCTAD:	United Nations Conference on Trade and Development (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı)

1. İspanya ile İlgili Genel Bilgiler

Tablo 1'de ihracatçılarımız için İspanya ile ilgili faydalı olunabileceği düşünülen bazı bilgiler görülmektedir.

Tablo 1. İspanya ile İlgili Faydalı Bilgiler

Ülke Adı	İspanya Krallığı
Yönetim Biçimi	Parlamentar Monarşi.
Başkent	Madrid
Resmi Dili	Ülkenin resmi dili İspanyolca olmakla birlikte özerk bölgelerde Baskça, Katalanca ve Galiçya dilleri de resmi dil olarak kullanılmaktadır.
Devlet Başkanı	Kral Felipe VI
Başbakan	Pedro Sanchez (Ülkenin 7. Başbakanı, 2 Haziran 2018)
Eyaletler	17 özerk bölge (Endülüs, Aragon, Asturya, Kastilya-La Mancha, Valensiya, Extremadura, Galiçya, Rioja, Madrid, Murcia, Navarra, Balear Adaları, Bask Ülkesi, Kanarya Adaları, Kantabriya, Kastilya ve Leon ve Katalunya) ile Kuzey Afrika kıyısında 2 özerk şehir (Ceuta ve Melilla).
Başlıca Önemli Şehirler	Madrid, Barselona, Valensiya, Seville, Zaragoza ve Malaga
Plaka Kodu	E (ISO Kodu: ES)
Telefon Kodu	(+) 34
Türkiye'nin İspanya Büyükelçisi	Cihad Erginay/+ 34 913 103 904 / embajada.madrid@mfa.gov.tr
Madrid Ticaret Müşavirliği	A. Altuğ LEBLEBİCİER /+ +34 91 310 49 99 / madrid@ticaret.gov.tr
İspanya'nın Türkiye Büyükelçisi	Juan Gonzalez-Barba, /+ 90 312 438 03 92 / emb.ankara@maec.es

Kaynak: (İspanya Türkiye- Ankara Büyükelçiliği, 2019)

Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliğinin olması nedeni ile AB üyesi İspanya ile Türkiye arasında Gümrük Birliğinin olması İspanya'ya ihracat yapmak için önemli nedenlerin başında gelmektedir. Yurtdışında 124 ülkede 263 şehirde 264 havalimanına uçuş düzenleyen THY, İspanya'da aşağıdaki havalimanlarına direkt ve aktarmalı uçuş gerçekleştirmektedir;

A Coruna, A Coruna Havalimanı (LCG), Alicante El Altet (ALC), Balear Adaları, Ibiza Havalimanı (IBZ), Balear Adaları, Palma de Mallorca Havalimanı (PMI), Barselona, Barselona El Prat Havalimanı (BCN)-Direkt, Bilbao, Bilbao Havalimanı (BIO)-Direkt ,Fuerteventura, Fuerteventura Havalimanı (FUE), Kanarya Adaları, Gran Canaria Havalimanı (LPA), Lanzarote, Lanzarote Havalimanı (ACE), Madrid, Madrid Barajas Uluslararası Havalimanı (MAD)-Direkt, Malaga, Malaga Costa Del Sol Havalimanı (AGP)-Direkt ,Menorca, Menorca Havalimanı (MAH), Tenerife, Tenerife (Tümü) (2 havalimanı), Tenerife, Tenerife Kuzey Havalimanı (TFN), Tenerife, Tenerife Sur Havalimanı (TFS), Valensiya, Valensiya Havalimanı (VLC)-Direkt, Vigo, Vigo Havalimanı (VGO)

Tablo 2'de İspanya'nın Ankara Büyükelçiliğinin tatil olduğu günler görülmektedir. Tablodaki tarihler içinde Türkiye'deki resmi tatillerin dışındaki tarihlerde de İspanya'da resmi tatil olduğunu göz önünde bulundurmada fayda vardır. İspanya büyükelçiliğinde çalışma saatleri Pazartesi-Cuma 09:00–16:30 arasındadır.

Tablo 2. İspanya Büyükelçiliğinin Tatil Olduğu Günler

Tarih	İsim
1.1.2019	Yeni yıl (miladi)
19.04.2019	Kutsal Cuma
23.04.2019	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayram
1.5.2019	İşçi Bayramı
25.5.2019	Bağımsızlık Günü
5.6.2019	Ramazan Bayramı 1. Gün
6.6.2019	Ramazan Bayramı 2. Gün
7.6.2019	Ramazan Bayramı 2. Gün
12.8.2019	Kurban Bayramı 2. Gün
13.8.2019	Kurban Bayramı 3. Gün
14.8.2019	Kurban Bayramı 4. Gün
15.8.2019	Meryem Ana Yortusu (Göğe Yükselme)
12.10.2019	İspanya Milli Günü
29.10.2019	Türkiye Cumhuriyet Bayramı
1.11.2019	Azizler Günü
7.12.2019	İspanya Anayasa Günü
8.12.2019	Meryem Ana'nın Günahsızlığı Yortusu
25.12.2019	Noel

Kaynak: (İspanya Türkiye- Ankara Büyükelçiliği, 2019)

- Türkiye, İspanya'nın tekstil ve konfeksiyon ithalatında Çin'den sonra ikinci sırada gelmektedir.
- Türkiye, İspanya'nın Çin ve ABD'den sonra AB ülkeleri dışındaki en büyük 3. tedarikçisidir.
- Türkiye, İspanya'nın ABD, Fas ve Çin'den sonra AB ülkeleri dışındaki en büyük 4. ihracat pazarıdır.
- İspanya ekonomisi GSYH'ye göre dünyanın 14. Avrupa Birliği'nin ise 5. büyük ekonomisidir.
- İspanya önemli petrol ve gaz kaynaklarına sahip olmamakla birlikte Batı Avrupa'nın mineral doğal kaynaklar açısından en zengin ülkesi konumundadır. Demir-dışı ve kıymetli metal üretiminde Avrupa'nın en önemli üreticisidir.
- "Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları"; "Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları", "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler; mineral ...", "Elektrikli makine ve ekipman ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcılar, televizyon ...", "Plastikler ve bunlardan yapılmış ürünler" ve "eczacılık ürünleri, ilaçlar" İspanya'nın başlıca ihracat kalemleridir.
- "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler; mineral ...", "Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları", "Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları", "Elektrikli makine ve ekipman ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcılar, televizyon ..." ve "Eczacılıkla ilgili ürünler" İspanya'nın başlıca ithalat kalemleridir.
- İspanya'nın başlıca ihracat ortakları; Fransa, Almanya, İtalya, Portekiz, Birleşik Krallık, ABD, Hollanda, Fas, Belçika ve Çin'dir.
- İspanya'nın başlıca ithalat ortakları; Almanya, Fransa, Çin, İtalya, ABD, Hollanda, Portekiz, Birleşik Krallık, Belçika ve Türkiye'dir.
- 2018 yılında İspanya ve Türkiye'den 8,4 milyar dolarlık ithalat yaparken Türkiye'den yapılan ithalat toplam ithalatı içindeki payı %2,2 olurken Türkiye ise ve İspanya'dan 5,5 milyar dolarlık ithalat yapmış ve İspanya'dan yapılan ithalat Türkiye'nin toplam ithalatı içinde %2,5 pay almıştır.

- Başlıca İhraç Ürünlerimiz: “Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları”, “Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı”, “Örülmuş giyim eşyası ve aksesuarı”, “Demir ve çelik”, “Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları”.
- Başlıca İthal Ürünlerimiz : “Otomobil”, “Plastik mamulleri”, “Elektrikli makineler”, “Demir ve çelik”, “Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları” (Bolu Ticaret ve Sanayi Odası, 2019).

İspanya 2018 yılında dünya genelinden 376,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken bu ithalatın yaklaşık 8,4 milyar dolarlık kısmını Türkiye’den gerçekleştirmiştir. Türkiye İspanya’nın yaptığı ithalattan %2,2 pay almaktadır. İspanya 2018 yılında dünya geneline 328,5 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirirken bu ihracatın yaklaşık 5,5 milyar dolarlık kısmını Türkiye’ye gerçekleştirmiştir. Türkiye’nin İspanya’nın yaptığı ihracatın içindeki payı %1,7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye İspanya ile yaptığı dış ticarete ticaret fazlası vermektedir.

Bu rapor ihracatçılarımıza İspanya pazarından daha çok pay almaları hedefi doğrultusunda Türk ihracatçı firmalarına yol göstermesi amacı ile hazırlanmıştır.

2. İspanya ile İlgili Makroekonomik Göstergeler

2.1. İspanya’nın GSYH, Kişi Başına Düşen Milli Gelir, GSYH Büyüme Oranı ve Nüfusu

Tablo 3’de İspanya’nın GSYH, Kişi Başına Düşen Milli Gelir, GSYH Büyüme Oranı ve nüfus gibi makroekonomik göstergelerinde 2018 yılı verileri ile 2009-2024 yılları arasındaki IMF projeksiyonları görülmektedir.

İspanya 2018 yılında 1,4 trilyon dolar GSYH’ya sahip iken 2024 yılında milli gelirin 1,7 trilyon dolara yükselmesi beklenmektedir. İspanya 2018 yılında 376,2 milyar dolarlık ithalat yaparken 2024 yılında ise ithalatın 424,3 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir. İspanya 2018 yılında 328,5 milyar dolarlık ihracat yaparken 2024 yılında ise ihracatın 385,9 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir. İspanya’nın ithalatı incelendiğinde ise 2018 yılında 376,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleşirken 2024 yılında ise ithalatın 424,3 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir.

İspanya’nın kişi başına düşen milli geliri 2018 yılında 30.733 dolar iken 2024 yılında ise KBDMG’in 35.572 dolara yükselmesi beklenmektedir.

İspanya küresel yatırımlardan 2009 yılında 10,4 milyar dolarlık DYY çekerken 2018 yılında ise 43,6 milyar dolarlık yatırım çekmiştir. İspanya’ya gelen yatırımlar 2009 yılında toplam küresel yatırımların %0,9’u iken 2018 yılında bu pay %3,4’e yükselmiştir.

Tablo 3. İspanya’nın GSYH, Kişi Başına Düşen Milli Gelir, GSYH Büyüme Oranı ve Nüfusu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GSYH (milyar \$)	1.427,5	1.397,9	1.440,4	1.503,5	1.564,6	1.626,8	1.695,2
GSYH Büyüme Oranı	2,58%	2,18%	1,85%	1,70%	1,67%	1,65%	1,59%
Kişi Başına Düşen GSYH (\$)	30.733	29.961	30.734	31.937	33.092	34.267	35.572
Mal İthalatı (milyar \$)	376,2	378,7	389,8	399,9	408,6	416,2	424,3
Mal İthalatında Büyüme Oranı	2,54%	0,67%	2,93%	2,59%	2,17%	1,87%	1,95%
Mal İhracatı (milyar \$)	328,5	335,6	348,8	358,4	367,7	376,6	385,9
Mal İhracatında Büyüme Oranı	1,82%	2,14%	3,94%	2,77%	2,58%	2,43%	2,47%
Nüfus (1.000)	46.449	46.656	46.866	47.077	47.280	47.473	47.655

Kaynak: (Uluslararası para Fonu (IMF), 2019)

2.2. İspanya'nın Dış Ticareti

İspanya sürekli dış ticaret açığı veren bir ülke konumundadır.

Tablo 4'de 2001-2018 yılları arasında İspanya'nın dış ticareti (ihracat-ithalat) ve dış ticaret dengesi¹ görülmektedir. İspanya 2009 yılında 223,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirirken 287,5 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. Dış ticaret 2009 yılında 64,4 milyar dolarlık açık vermiştir. İspanya 2018 yılında 328,5 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirirken 376,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. Dış ticaret 2018 yılında ise 47,7 milyar dolarlık açık vermiştir. Dış ticaret inişli çıkışlı bir seyir izlese de artış eğiliminde olup dış ticaret açığının ise önce azaldığı son yıllarda ise arttığı görülmektedir. En fazla ihracat ve ithalat 2018 yılında gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı ise en fazla 69,3 milyar dolar ile 2010 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo 4. Yıllara Göre İspanya'nın Dış Ticareti

Yıl	İhracat (milyar \$)	İthalat (milyar \$)	Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)
2009	223,1322	287,5016	-64,37
2010	246,2653	315,5472	-69,28
2011	298,171	362,8345	-64,66
2012	285,9364	325,8352	-39,90
2013	310,9636	332,2668	-21,30
2014	318,6493	350,9778	-32,33
2015	278,122	305,266	-27,14
2016	281,7767	302,5389	-20,76
2017	319,6219	350,9216	-31,30
2018	328,5277	376,1851	-47,66

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

2.2.1. İspanya'nın Dünya İle Dış Ticareti

Tablo 5'de 2018 yılında İspanya'nın ithalatının ülkelere göre dağılımı görülmektedir. İspanya Almanya'dan 2018 yılında 47,3 milyar dolarlık ithalat yaparken bu ülkenin toplam ithalat içindeki payı %12,6 olmuştur. Almanya'yı 2018 yılında 40,7 milyar dolarlık ithalat yapılan Fransa izlerken bu ülkenin toplam ithalat içindeki payı ise %10,8 olmuştur. Bu iki ülkeyi 2018 yılında 31,7 milyar dolarlık ithalat yapılan Çin takip ederken bu ülkenin toplam ithalat içindeki payı ise %8,4 olarak gerçekleşmiştir. İspanya 2018 yılında Türkiye'den 8,4 milyar dolarlık ithalat yaparken Türkiye İspanya'nın en çok ithalat yaptığı 10. ülke olmuştur. Türkiye'nin İspanya'nın toplam ithalatı içindeki payı ise %2,2 olmuştur. İthalatının yaklaşık %31,8'ini Almanya, Fransa ve Çin'den yapılırken ilk beş ülkeden yapılan ithalat ise toplam ithalatın %42,6'sını oluşturmaktadır. İlk 10 ülkenin İspanya'nın ithalatının %58,4'ünü oluşturduğu görülmektedir. Bu da İspanya'nın ithalatında yüksek bir yoğunlaşma olduğunu ve ithalatın belli başlı ülkelere yapıldığını göstermektedir.

¹ Dış ticaret dengesinin pozitif olması ihracatın ithalattan fazla olduğunu bir başka ifade ile dış ticaretin fazla verdiğini ifade ederken pozitif olması ihracatın ithalattan az olduğunu bir başka ifade ile dış ticaretin açık verdiğini ifade etmektedir.

Tablo 5. İspanya'nın İthalat Yaptığı Ülkeler (2018)

Ülke	İthalat (1.000 \$)	%
Almanya	47.296.264	12,6%
Fransa	40.681.177	10,8%
Çin	31.737.899	8,4%
İtalya	24.885.578	6,6%
ABD	15.497.966	4,1%
Hollanda	15.297.595	4,1%
Portekiz	13.643.687	3,6%
Birleşik Krallık	13.509.844	3,6%
Belçika	8.776.115	2,3%
Türkiye	8.376.324	2,2%
Diğer Ülkeler	156.482.637	41,6%
Toplam İthalat	376.185.086	100,0%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Tablo 6'da son 10 yılda İspanya'nın en fazla ithalat yaptığı ilk 10 ülke görülmektedir. 2009- 2018 dönemi boyunca Almanya İspanya'nın en fazla ithalat yaptığı ülke olurken Fransa ise İspanya'nın en çok ithalat yaptığı ikinci ülke olmuştur. Bu iki ülkeyi 2009 yılında İtalya 2010-2018 yılları arasında ise Çin 3. en çok ithalat yapılan ülke olarak takip etmiştir.

İspanya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 10 ülke sıralamasında 15 farklı ülke yer alırken İspanya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 10 ülke sıralamasında ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Çin, Fransa, Hollanda, İtalya ve Portekiz'in 10 yıl boyunca sürekli sıralamaya girdiği görülmektedir. Bu ülkeler dışında Belçika'nın 8 yıl, Rusya ise 5 yıl sıralamada yer alırken Cezayir 3, Fas, Nijerya ve Türkiye ise 1'er yıl İspanya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 10 ülke sıralamasında yer almıştır.

Tablo 6. İspanya'nın 2009-2018 Döneminde En Çok İthalat Yaptığı İlk 10 Ülke

Sıra	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya
2	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa
3	İtalya	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin
4	Çin	İtalya	İtalya	İtalya	İtalya	İtalya	İtalya	İtalya	İtalya	İtalya
5	Birleşik Krallık	Birleşik Krallık	ABD	Hollanda	ABD	Birleşik Krallık	ABD	ABD	ABD	ABD
6	Hollanda	Hollanda	Birleşik Krallık	Birleşik Krallık	Hollanda	Hollanda	Birleşik Krallık	Hollanda	Hollanda	Hollanda
7	ABD	ABD	Hollanda	ABD	Birleşik Krallık	ABD	Hollanda	Birleşik Krallık	Birleşik Krallık	Portekiz
8	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Portekiz	Birleşik Krallık
9	Belçika	Rusya	Rusya	Rusya	Cezayir	Cezayir	Belçika	Belçika	Diğer Avrupa Ülkeleri	Belçika
10	Rusya	Belçika	Belçika	Nijerya	Rusya	Belçika	Cezayir	Fas	Belçika	Türkiye

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Tablo 7'de 2018 yılında İspanya'nın dünyadan en fazla ithalat yaptığı ilk 10 6'lı GTİP kodlu ürün ve bu ürünlerin İspanya'nın ithalatındaki payları görülmektedir. İspanya'nın 2018 yılında ilk 10 üründe yaptığı ithalat yaklaşık 86,8 milyar dolar olurken ilk üç ürün toplam ithalatın %13,7'sini ilk 5 ürün toplam ithalatın %%17,7'sini ilk 10 ürünün ithalatı ise toplam ithalatın %23,1'ini oluşturmaktadır. Bu da İspanya'nın ithalatında yüksek bir yoğunlaşma olduğunu ve neredeyse her dört ithalattan birinin ithalatta ilk on sırada yer alan ürünlerde yapıldığını göstermektedir.

İspanya 2018 yılında en çok ithalatı 34,2 milyar dolar ile 270900 "Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)" GTİP kodlu üründe yaparken bu ürünün toplam ithalat içindeki payı %9,1 olmuştur. Bu ürünü 8,9 milyar dolarlık ithalat ve %2,4'lük pay ile '300490 "Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar" GTİP kodlu ürün ile 8,6 milyar dolarlık ithalat ve %2,3'lük pay ile 870899 "Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları" GTİP kodlu ürünlerin izlediği görülmektedir.

Tablo 7 İspanya'nın Dünyadan İthal Ettiği Ürünler (2018, 1.000 \$)

Ürün Açıklaması	İthalat (1.000 \$)	%
Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	34.153.546	9,1%
Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar	8.880.546	2,4%
Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları	8.613.196	2,3%
Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³ <silindir hacmi=<2500cm ³)	7.642.320	2,0%
Diğer yağlar ve müstahzarlar	7.327.928	1,9%
Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)	4.449.903	1,2%
Doğal gaz (sıvılaştırılmış)	4.195.503	1,1%
Hücresel ağlar için veya diğer kablolu ağlar için telefonlar	4.039.642	1,1%
Doğal gaz (gaz halinde)	3.899.218	1,0%
Bakır cevherleri ve konsantreleri	3.570.152	0,9%
	289.413.132	76,9%
	376.185.086	100,0%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Tablo 8'de son 10 yılda İspanya'nın en fazla ithalat yaptığı ilk 10 ürün görülmektedir. 2009- 2018 dönemi boyunca 270900 "Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)" GTİP kodlu ürünün İspanya'nın en fazla ithalat yaptığı ürün olduğu görülürken, bu ürünü '271019 "Diğer yağlar ve müstahzarlar" ile '300490 "Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar" GTİP kodlu ürünlerin 4'er yıl, '870899 "Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları" GTİP kodlu ürünün ise 1 yıl İspanya'nın en fazla ithalat yaptığı 2. ürün olduğu görülmektedir.

On yıllık dönemde 16 farklı ürünün İspanya'nın dünyadan en çok ithal ettiği ilk on ürün sıralamasına girdiği görülmektedir.

İspanya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 10 ürün sıralamasında '270900, '271019, '271111, '271121, '300490, '851712, '870332 ve '870899 GTİP kodlu ürünlerin 10 yıl boyunca sürekli sıralamaya girdiği görülmektedir. Bu ürünler dışında '260300 GTİP kodlu ürün 7 yıl, '300210 ve '870322 GTİP kodlu ürünlerin 3 yıl, '847130 ve '870323 GTİP kodlu ürünler 2'şer yıl sıralamada yer alırken '271011 ve '852872GTİP kodlu ürünler 1'er yıl İspanya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 10 ürün sıralamasında yer almıştır.

Tablo 8. İspanya'nın En Çok İthalat Yaptığı İlk 10 Ürün (6'lı GTİP kod)

Sıra	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	'270900	'270900	'270900	'270900	'270900	'270900	'270900	'270900	'270900	'270900
2	'300490	'271019	'271019	'271019	'271019	'870899	'300490	'300490	'999999	'300490
3	'271019	'300490	'870899	'300490	'870899	'271019	'870899	'870899	'870899	'870899
4	'870899	'870899	'300490	'870899	'300490	'300490	'870332	'870332	'300490	'870332
5	'271111	'271111	'271111	'271111	'271121	'870332	'271019	'271019	'870332	'271019
6	'870332	'870332	'870332	'271121	'271111	'271121	'271121	'271121	'271019	'870322
7	'271121	'851712	'271121	'870332	'870332	'271111	'851712	'851712	'271111	'271111
8	'851712	'271121	'260300	'851712	'851712	'851712	'271111	'870322	'271121	'851712
9	'870323	'852872	'851712	'260300	'260300	'260300	'260300	'271111	'870322	'271121
10	'847130	'260300	'271011	'300210	'847130	'300210	'300210	'870323	'851712	'260300

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Tablo 9'de Tablo 8'de yer alan İspanya'nın dünyadan en çok ithalat yaptığı 6'lı GTİP koda sahip ilk on ürünün açıklamaları görülmektedir.

Tablo 9. Tablo 8'de Yer Alan 6'lı GTİP Kodlu Ürünlerin Açıklamaları

6'lı GTİP Kodlu Ürün	Ürün Açıklaması
'260300	Bakır cevherleri ve konsantreleri
'270900	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)
'271011	Hafif Yağlar Ve Müstahzarları; Esas Unsur Olarak, Ağırlık İtibariyle %70 Veya Daha Fazla Petrol Yağları Veya Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağları İçerenler (Atık Yağlar Hariç)
'271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar
'271111	Doğal gaz (sıvılaştırılmış)
'271121	Doğal gaz (gaz halinde)
'300210	Serumlar Ve Diğer Kan Fraksiyonları Ve Bağışıklık Sağlayan Ürünler (Biyoteknolojik İşleme Elde Edilmiş Olsun Olmasın)
'300490	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar
'847130	Portatif nümerik otomatik bilgi işlem makineleri; ağırlık<10 kg.
'851712	Hücresel ağlar için veya diğer kablosuz ağlar için telefonlar
'852872	Televizyon; diğerleri, renkli olanlar
'870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)
'870323	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1500cm ³ <silindir=<3000 cm ³)
'870332	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³ <silindir hacmi=<2500cm ³)
'870899	Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları
'999999	Başka bir yerde sınıflanmamış ürünler

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2019)

Tablo 10'de İspanya'nın 2018 yılında dünyadan ithal ettiği 6'lı GTİP kodlu ürünlerin TİM tanımlamasına göre sektörel kırılımı görülmektedir. Dünyadan 2018 yılında 376,2 milyar dolarlık ürün ithal eden İspanya en çok ithalatı 113,7 milyar dolar ile "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri" sektöründe yaparken ikinci en büyük ithalatı ise 61,7 milyar dolar ile "Otomotiv Endüstrisi" sektöründe yapmıştır. Bu iki

sektörü 2018 yılındaki 33,7 milyar dolarlık ithalat ile “Elektrik Elektronik” sektörü izlemiştir. İspanya 2018 yılında en az ithalatı ise yaklaşık 177,9 milyon dolarlık ithalat ile “Fındık ve Mamulleri” sektöründe gerçekleştirmiştir. “Kimyevi Maddeler ve Mamulleri” sektörünün ithalattan aldığı pay %30,2 olurken “Otomotiv Endüstrisi” sektörünün payı %16,4, “Elektrik Elektronik” sektörünün payı ise %9 olarak gerçekleşmiştir. En çok ithalat gerçekleştiren ilk 3 sektör toplam ithalatın yaklaşık %55,6’sını yapmaktadır. Daha önceki bölümlerde de görülen ithalatın ülke ve 6’lı GTİP kodlu ürünlerdeki yoğunlaşması sektörlerde de görülmektedir.

Tablo 10. İspanya’nın Dünyadan Yaptığı İthalatın TİM Sektör Sınıflamasına Göre Dağılımı (2018, milyar \$)

TİM sektör sınıfı	Sınıfta Yer Alan 6'lı GTİP Kod Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı	Sektörün İspanya'nın İthalatından Aldığı Pay
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	931	611,9	113.714,9	0,5%	17.127,3	3,6%	30,2%
Otomotiv Endüstrisi	158	1.969,6	61.699,2	3,2%	31.611,4	6,2%	16,4%
Elektrik Elektronik	379	410,5	33.710,3	1,2%	10.206,3	4,0%	9,0%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	288	2.854,4	21.084,0	13,5%	17.560,0	16,3%	5,6%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	224	37,6	16.725,3	0,2%	6.603,9	0,6%	4,4%
Çelik	237	815,3	13.568,2	6,0%	15.369,3	5,3%	3,6%
Makine ve Aksamları	291	132,1	13.381,3	1,0%	5.937,1	2,2%	3,6%
Demir ve Demir Dışı Metaller	275	242,6	12.308,1	2,0%	8.286,7	2,9%	3,3%
TİM sektör sınıflaması dışı	602	160,7	12.216,8	1,3%	2.831,4	5,7%	3,2%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	239	58,1	11.553,5	0,5%	2.494,6	2,3%	3,1%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	309	49,1	10.080,4	0,5%	5.154,5	1,0%	2,7%
Madencilik Ürünleri	117	233,4	9.773,9	2,4%	4.572,7	5,1%	2,6%
İklimlendirme Sanayii	96	136,8	8.745,4	1,6%	4.326,8	3,2%	2,3%
Savunma ve Havacılık Sanayii	56	30,4	6.886,6	0,4%	1.819,8	1,7%	1,8%
Deri ve Deri Mamulleri	85	58,7	6.351,4	0,9%	1.595,5	3,7%	1,7%

TİM sektör sınıfı	Sınıfta Yer Alan 6'lı GTİP Kod Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı	Sektörün İspanya'nın İthalatından Aldığı Pay
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	135	67,9	3.706,7	1,8%	2.992,0	2,3%	1,0%
Tekstil ve Hammaddeleri	499	315,8	3.583,5	8,8%	7.906,6	4,0%	1,0%
Diğer Sanayi Ürünleri	39	3,0	3.304,7	0,1%	126,9	2,4%	0,9%
Meyve Sebze Mamulleri	90	31,0	3.254,2	1,0%	1.524,9	2,0%	0,9%
Yaş Meyve ve Sebze	67	3,6	3.252,4	0,1%	2.274,3	0,2%	0,9%
Mücevher	41	20,2	2.008,1	1,0%	7.178,7	0,3%	0,5%
Tütün	8	1,4	1.943,6	0,1%	1.009,6	0,1%	0,5%
Kuru Meyve ve Mamulleri	21	33,3	1.223,5	2,7%	1.295,5	2,6%	0,3%
Zeytin ve Zeytinyağı	6	42,6	797,5	5,3%	378,2	11,3%	0,2%
Gemi ve Yat	22	5,5	638,5	0,9%	965,3	0,6%	0,17%
Süs Bitkileri ve Mam.	16	0,8	272,4	0,3%	99,3	0,8%	0,07%
Halı	22	12,4	222,9	5,6%	2.264,3	0,5%	0,06%
Fındık ve Mamulleri	5	37,5	177,9	21,1%	1.831,0	2,0%	0,05%
Sektörler toplamı	5.258	8.376,3	376.185,1	2,2%	165.344	5,1%	100,0%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019) ve TİM

Tablo 11'de Comtrade verilerine göre İspanya'nın 2018 yılında dünyadan ithal ettiği ve dünyaya ihraç ettiği ürünlerin Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (BEC) Göre kırılımı görülmektedir. İspanya 2018 yılında en çok "endüstriyel malzemeler (başka yerde sınıflandırılmamış)" ürün grubunu ithal ve ihraç etmiştir. İspanya ikinci olarak en çok "Nakliye ekipmanları ve bunların parça ve aksesuarları" ürün grubundan ihracat ve ithalat gerçekleştirmiştir. Üçüncü olarak "Yiyecek ve içecekler" ürün grubunda ihracat gerçekleştiren İspanya ithalat kısmında ise üçüncü sırada en çok "Tüketim malları (başka yerde sınıflandırılmamış)" ürün grubundan ithalat ihracat yapmıştır. "Endüstriyel malzemeler (başka yerde sınıflandırılmamış)", "Nakliye ekipmanları ve bunların parça ve aksesuarları", "Tüketim malları (başka yerde sınıflandırılmamış)" ile "Yiyecek ve içecekler" Türk ihracatçıları için İspanya'yı cazip bir pazar haline getirmektedir.

Tablo 11. Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (BEC) Göre İspanya'nın Dış Ticareti (2018, milyar \$)

Ürün Kodu	Ürün	İhracat	İhracat İçindeki Pay	İthalat	İthalat İçindeki Pay
1	Yiyecek ve içecekler	52,0	15,8%	35,0	9,3%
2	Endüstriyel malzemeler (başka yerde sınıflandırılmamış)	97,0	29,5%	103,3	27,5%
3	Yakıtlar ve yağlayıcılar	19,0	5,8%	55,7	14,8%
4	Sermaye malları (nakliye araçları hariç) ve bunların parça ve aksesuarları	37,5	11,4%	56,9	15,1%
5	Nakliye ekipmanları ve bunların parça ve aksesuarları	76,9	23,4%	65,2	17,3%
6	Tüketim malları (başka yerde sınıflandırılmamış)	45,5	13,9%	59,9	15,9%
7	Eşya (başka yerde sınıflandırılmamış)	18,4	5,6%	12,7	3,4%
	Toplam	328,5	100,0%	376,2	100,0%

Kaynak: (UN Comtrade Database, 2019)

2.2.2. İspanya'nın Türkiye İle Dış Ticareti

Bir önceki bölümde İspanya'nın dünyadan ithalatı incelenmişti bu bölümde de İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat başka olmak üzere İspanya'nın Türkiye ile dış ticareti incelenecektir.

Tablo 12'da İspanya'nın 2009-2018 yılları arasında Türkiye'den yaptığı ithalat ve bu ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalat içindeki payı görülmektedir. İspanya Türkiye'den 2009 yılında 3,7 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken bu ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalat içindeki payı ise %1,3 olmuştur. İspanya Türkiye'den 2018 yılında ise 8,4 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken bu ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalat içindeki payı ise %2,2 olmuştur. İspanya Türkiye'den yaptığı ithalat 2018 yılında 2009 yılına göre iki kattan fazla artış gösterirken Türkiye'den yapılan ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalat içindeki payı da artış göstermiştir. İspanya Türkiye'den en fazla ithalatı 2018 yılında gerçekleştirirken Türkiye'den yapılan ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalat içindeki pay ise en fazla yine 2018 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo 12. İspanya'nın Yıllara Göre Türkiye'den Yaptığı İthalat

Yıl	Dünyadan İthalat (milyar \$)	Türkiye'den İthalat (milyar \$)	Türkiye'den Yapılan İthalatın Payı
2009	287,5016	3,691561	1,3%
2010	315,5472	4,062816	1,3%
2011	362,8345	4,68536	1,3%
2012	325,8352	4,050811	1,2%
2013	332,2668	4,883766	1,5%
2014	350,9778	5,257846	1,5%
2015	305,266	5,356927	1,8%
2016	302,5389	5,640471	1,9%
2017	350,9216	6,903076	2,0%
2018	376,1851	8,376324	2,2%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Tablo 13'de görüleceği üzere dünyada 2018 yılında 5.854 farklı 6'lı GTİP kodlu ürünün ithalatı gerçekleşirken bu ürünlerin ithalat tutarı yaklaşık 19,7 trilyon dolar olmuştur. İhracat kısmı incelendiğinde ise dünyada 2018 yılında 5.660 farklı 6'lı GTİP kodlu ürünün ihracatı gerçekleşirken bu ürünlerin ihracat tutarı yaklaşık 19,3 trilyon dolar olmuştur.

Türkiye 2018 yılında 4.729 farklı 6'lı GTİP kodlu ürünün ihracatını gerçekleştirirken bu ürünlerin ihracat tutarı yaklaşık 168 milyar dolar olmuş, dünya ihracatından da yaklaşık %0,9 pay almıştır. Türkiye 2018 yılında 4.788 farklı 6'lı GTİP kodlu ürünün ithalatını gerçekleştirirken bu ürünlerin ithalat tutarı yaklaşık 223 milyar dolar olmuş, dünya ithalatında da yaklaşık %1,1 pay almıştır.

İspanya ise dünyadan 2018 yılında 5.258 farklı 6'lı GTİP kodlu ürünün ithalatını gerçekleştirirken bu ürünlerin ithalat tutarı yaklaşık 376,2 milyar dolar olmuş ve dünya ithalatından da yaklaşık %1,91 pay almıştır. İspanya dünyaya 2018 yılında 5.143 farklı 6'lı GTİP kodlu ürünün ihracatını gerçekleştirirken bu ürünlerin ihracat tutarı yaklaşık 328,6 milyar dolar olmuş ve dünya ihracatından da yaklaşık %1,70 pay almıştır. İspanya dünya genelinde ithal edilen 5.854 ürünün %90'ına denk gelen 5.258 ürün ithal ederken dünya genelinde ihraç edilen 5.660 ürünün ise %91'ine denk gelen 5.143 ürün ihraç etmiştir. Bu da İspanya'nın iyi bir ithalatçı ülke olmasının yanı sıra uluslararası piyasalarda satılabileceği birçok ürünün olduğunu da göstermektedir. Türk ihracatçıları için İspanya'nın hammadde, ara mamul ve bitmiş tüketici ürünleri için iyi bir pazar olduğu görülmektedir.

Tablo 13. İspanya, Türkiye ve Dünya Ticaretine Genel Bakış

Dış Ticaret Göstergesi	Ürün sayısı	Tutar (milyar \$)
Dünyadaki Toplam İhracat	5.660	19.284,58
Dünyadaki Toplam İthalat	5.854	19.665,28
İspanya'nın Dünyaya İhracatı	5.143	328,53
İspanya'nın Dünyadan İthalatı	5.258	376,19
Türkiye'nin Dünyadan İthalatı	4.788	223,00
Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	4.729	167,97
İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	2.516	8,38
İspanya'nın Türkiye'ye İhracatı (Türkiye'nin İspanya'dan İthalatı)	2.643	5,49
İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Toplam İthalatı İçindeki Payı (%)	47,85%	2,23%
Türkiye'nin İspanya'dan İthalatının Toplam İthalatı İçindeki Payı (%)	55,20%	2,46%
İspanya'nın İthalatının Dünyadaki Toplam İthalat İçindeki Payı (%)	89,82%	1,91%
İspanya'nın İhracatının Dünyadaki Toplam İhracat İçindeki Payı (%)	90,87%	1,70%

Kaynak: (Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Centre, ITC), 2019)

Tablo 14'de 2018 yılında İspanya'nın Türkiye'den en fazla ithalat yaptığı ilk 10 ürün ve bu ürünlerin İspanya'nın Türkiye'den yaptığı toplam ithalat içindeki payları görülmektedir. İspanya'nın Türkiye'den 2018 yılında ilk 10 üründe yaptığı ithalat 2,33 milyar dolar olurken ilk 10 ürünün ithalatı Türkiye'den yapılan toplam ithalatının %27,9'unu oluşturmaktadır. Bir başka ifade ile 2018 yılında neredeyse İspanya'nın Türkiye'den ithal ettiği her dört üründen biri ilk 10 ürün içinde yer almıştır. Bu da ihracatçılarımızın İspanya'ya yapılan ihraç ürünlerde yoğunlaşma yaşadıklarını ve ihraç ürünlerini yeterince çeşitlendiremediklerini göstermektedir. İspanya 2018 yılında Türkiye'den en çok ithalatı 392,7 milyon dolar ile '870340 "Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj edilenler HARIÇ" GTİP kodlu üründe yaparken bu ürünün toplam ithalat içindeki payı %4,7 olmuştur. Bu ürünü 364 milyon dolarlık ithalat ve %4,3'lük pay ile '870421 "Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)" GTİP kodlu ürün ile 336,6 milyon dolarlık ithalat ve

%4'lük pay ile '620462 "Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. pamuktan" GTİP kodlu ürünün izlediği görülmektedir.

Tablo 14. İspanya'nın Türkiye'den İthal Ettiği Ürünler (2018, 1.000 \$)

6'lı GTİP Kodu	Ürün Açıklaması	İthalat (1.000 \$)	%
'870340	Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj edilenler HARIÇ	392.720	4,7%
'870421	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)	364.017	4,3%
'620462	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. pamuktan	336.619	4,0%
'611030	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. eşya; sentetik veya suni liflerden (örme veya kroşe)	216.351	2,6%
'620342	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. pamuktan	203.257	2,4%
'620640	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs, sentetik/suni lif.	186.755	2,2%
'870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)	168.450	2,0%
'610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	162.403	1,9%
'720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. diğer)	157.054	1,9%
'620463	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. sentetik lif.	147.360	1,8%
Diğer Ürünler		6.041.338	72,1%
Toplam İthalat		8.376.324	100,0 %

Kaynak: (Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Centre, ITC), 2019)

Tablo 15'de 2009-2018 döneminde İspanya'nın Türkiye'den en fazla ithalatını yaptığı ilk 10 6'lı GTİP kodlu ürün görülmektedir. 2009- 2018 dönemi boyunca 23 farklı ürünün İspanya'nın Türkiye'den en çok ithal ettiği ilk on ürün sıralamasına girdiği görülmektedir. İspanya'nın Türkiye'den en çok ithalatını yaptığı ilk 10 ürün sıralamasında '870421 GTİP kodlu ürünün 6 yıl boyunca '852872 GTİP kodlu ürünün 2 yıl '271019 ve '870340 GTİP kodlu ürünlerin ise 1'er yıl İspanya'nın Türkiye'den en çok ithal ettiği ürün olduğu görülmektedir.

İspanya'nın Türkiye'den en çok ithalat yaptığı ilk 10 ürün sıralamasında '620342, '620462 ve '870421 GTİP kodlu ürünlerin 10 yıl boyunca sürekli sıralamaya girdiği görülmektedir. Bu ürünler dışında '610910 GTİP kodlu ürün 9 yıl sıralamada yer alırken '870332 GTİP kodlu ürün 8 yıl, '611030 GTİP kodlu ürün 7 yıl, '610990 ve '620640 GTİP kodlu ürünler 6'şar yıl, '852872 ve '870899 GTİP kodlu ürünler 5'er yıl, '271019 GTİP kodlu ürün 4 yıl, '620520 ve '870331 GTİP kodlu ürünler 3 yıl, '270900, '845011, '870322 ve '870340 GTİP kodlu ürünler 2'şer yıl ve geriye kalan 6 ürün ('290220, '611020, '620463, '720839, '870323 ve '880330) de 1'er yıl İspanya'nın Türkiye'den en çok ithalat yaptığı ilk 10 ürün sıralamasında yer almıştır.

Tablo 15. İspanya'nın 2009-2018 Döneminde Türkiye'den En Çok İthalatını Yaptığı İlk 10 Ürün (6'lı GTİP Kod)

Sıra	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	'852872	'852872	'870421	'870421	'870421	'271019	'870421	'870421	'870421	'870340
2	'610910	'870421	'620462	'620462	'620462	'620462	'620462	'620462	'620462	'870421
3	'880330	'610910	'610910	'620342	'271019	'870421	'620342	'620342	'870340	'620462
4	'620462	'620462	'620342	'852872	'620342	'620342	'271019	'611030	'620342	'611030
5	'620342	'620342	'610990	'610910	'611030	'611030	'611030	'610990	'610910	'620342
6	'870332	'870332	'870332	'610990	'852872	'610990	'620640	'620640	'611030	'620640
7	'870421	'870331	'870899	'611030	'610910	'620640	'610990	'610910	'620640	'870322
8	'870331	'845011	'270900	'290220	'620640	'870899	'870332	'620520	'620520	'610910
9	'845011	'870899	'852872	'870899	'270900	'870332	'620520	'870323	'870322	'720839
10	'611020	'610990	'870331	'271019	'870332	'610910	'870899	'870332	'870332	'620463

Kaynak: (Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Centre, ITC), 2019)

Tablo 16'de Tablo 15'da yer alan İspanya'nın Türkiye'den en çok ithalatını yaptığı 6'lı GTİP koda sahip ilk on ürünün açıklamaları görülmektedir.

Tablo 16. Tablo 15'da yer alan 6'lı GTİP kodlu ürünlerin açıklamaları

6'lı GTİP Kodu	Ürün Açıklaması
'620342	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. pamuktan
'620462	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. pamuktan
'870421	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)
'610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
'870332	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³ <silindir hacmi=<2500cm ³)
'611030	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. eşya; sentetik veya suni liflerden (örme veya kroşe)
'610990	Tişört, fanila, atlet, vb. giyim eşyası; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)
'620640	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs, sentetik/suni lif.
'852872	Televizyon; diğerleri, renkli olanlar
'870899	Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları
'271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar
'620520	Erkek/erkek çocuk için gömlek; pamuktan
'870331	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (silindir hacmi=<1500cm ³)
'270900	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)
'845011	Tam otomatik çamaşır yıkama makineleri-kapasitesi=<10 kg
'870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)
'870340	Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj edilenler HARIÇ
'290220	Benzen (benzol)
'611020	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. eşya; pamuktan (örme veya kroşe)
'620463	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. sentetik lif.
'720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. diğer)
'870323	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1500cm ³ <silindir=<3000 cm ³)
'880330	Uçak ve helikopterlerin diğer aksam ve parçaları

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2019)

Tablo 17'de İspanya'nın Türkiye'den ithal ettiği 1.799 ürünün TİM tanımlamasına göre sektörel kırılımı görülmektedir. “Kimyevi Maddeler ve Mamulleri” sektörü İspanya'nın dünyadan en çok ithalat gerçekleştirdiği sektör olurken “Hazırgiyim ve Konfeksiyon” sektörü ise İspanya'nın Türkiye'den en çok ithalat yaptığı sektör olmuştur. İspanya, 2018 yılında “Kimyevi Maddeler ve Mamulleri” sektöründe dünyadan 81,5 milyar dolarlık ithalat yaparken Türkiye'den ise “Hazırgiyim ve Konfeksiyon” sektöründe 2,9 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. İspanya Türkiye'den en çok ikinci ithalatı ise 1,97 milyar dolar ile “Otomotiv Endüstrisi” sektöründe gerçekleştirmiştir. Bu iki sektörü 815 milyon dolarlık ithalat ile “Çelik” sektörü izlemektedir.

İspanya'nın dünyadan en çok ithalatını gerçekleştirdiği sektörler ile Türkiye'den en çok ithalatını yaptığı sektörler sınıflandırıldığında 17 sektörün öne çıktığı görülmektedir. Bu sektörlerden sadece 1 tanesinde “Demir ve Demir Dışı Metaller”, “Meyve Sebze Mamulleri”, “Mücevher”, “Otomotiv Endüstrisi”, “Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller” ve “Süs Bitkileri ve Mam.” sektörlerinde İspanya'nın dünyadan en çok ithalat yaptığı ürünlerin sektörel sıralaması Türk ihracatçılarından ithalatını gerçekleştirdiği sektörlerin sıralaması ile örtüştüğü görülmektedir. Yapılan analizde “Makine ve Aksamları” sektörünün İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalat sıralamasında 5. sırada olmasına karşılık Türkiye'den yapılan ithalattaki sıralamada ise 10. sırada yer aldığı, “Diğer Sanayi Ürünleri” sektörünün İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalat sıralamasında 17. sırada olmasına karşılık Türkiye'den yapılan ithalattaki sıralamada ise 25. sırada yer aldığı, “Tütün” sektörünün İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalat sıralamasında 18. sırada olmasına karşılık Türkiye'den yapılan ithalattaki sıralamada ise 26. sırada yer aldığı görülmektedir. İhracatçılarımızın İspanya'nın ithalatında yer alan bu sektörlerde İspanya pazarlarından %0,1-1,1 aralığında pay aldığı, toplamda İspanya'nın dünyadan 17,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirdiği bu iki sektörde 136,5 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bu üç sektörde Türk ihracatçıları için daha çok kat edilecek yolun olduğu görülmektedir.

Tabloda ayrıca İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalatın sektörel kırılımı incelendiğinde Türk ihracatçılarının her sektörde İspanya pazarına bir şekilde girdiği ve ihracat yaptığı görülmektedir.

İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalatının dünyadan gerçekleştirdiği ithalat içindeki payı incelendiğinde dünyadan 174,5 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı “Fındık ve Mamulleri” sektöründe Türkiye'den yapılan ithalatta %21,5 ile en yüksek paya sahip olan sektör olduğu görülmektedir. Sektörler arasında İspanya'nın dünyadan gerçekleştirdiği ithalatta %13,6'lık paya sahip “Hazırgiyim ve Konfeksiyon” sektörünün, %10'luk paya sahip “Tekstil ve Hammaddeleri” sektörü ile %7,8'lik paya sahip “Çelik” sektörünün de performansları dikkat çekicidir. Türk ihracatçıları için İspanya pazarında göreceli daha fazla paya sahip olunan bu sektörlerde pazar paylarını genişletmeleri diğer sektörlerle göre daha kolay görülmektedir. Sektörler arasında İspanya'nın dünyadan gerçekleştirdiği ithalat içinde en az paya ise “Diğer Sanayi Ürünleri”, “Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri”, “Savunma ve Havacılık Sanayii”, “Süs Bitkileri ve Mam.”, “Tütün” ile “Yaş Meyve ve Sebze” sektörlerinin sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 17. İspanya'nın Türkiye'den İthal Ettiği Ürünlerin Sektörel Dağılımı (2018, 1.000 \$)

TİM sektör sınıflaması	Sektörde Yer Alan 6'lı GTİP Kodlu Ürün Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat (1.000 \$)	İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalat (1.000 \$)	İspanya'nın Türkiye'den İthalatına Göre Sıralaması	İspanya'nın Dünyadan İthalatına Göre Sıralaması	İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalat içindeki payı (%)
Çelik	130	815.328	10.423.008	3	6	7,8%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	89	67.941	3.374.587	11	15	2,0%
Demir ve Demir Dışı Metaller	171	242.571	9.840.237	7	7	2,5%
Deri ve Deri Mamulleri	64	58.660	6.184.785	12	11	0,9%
Diğer Sanayi Ürünleri	17	3.049	3.128.175	25	17	0,1%
Elektrik Elektronik	221	410.546	29.122.496	5	3	1,4%
Fındık ve Mamulleri	3	37.515	174.640	17	26	21,5%
Gemi ve Yat	9	5.512	375.673	23	24	1,5%
Halı	19	12.429	220.899	22	25	5,6%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	259	2.854.399	20.967.534	1	4	13,6%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	48	37.555	5.727.813	16	12	0,7%
İklimlendirme Sanayii	81	136.778	8.496.591	9	8	1,6%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	330	611.901	81.460.118	4	1	0,8%
Kuru Meyve ve Mamulleri	9	33.332	881.585	18	20	3,8%
Madencilik Ürünleri	51	233.438	6.658.254	8	9	3,5%
Makine ve Aksamları	190	132.094	12.165.480	10	5	1,1%
Meyve Sebze Mamulleri	34	30.972	1.744.697	19	19	1,8%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	124	49.055	6.206.862	14	10	0,8%
Mücevher	14	20.167	829.198	21	21	2,4%
Otomotiv Endüstrisi	107	1.969.622	59.057.012	2	2	3,3%
Savunma ve Havacılık Sanayii	30	30.446	4.589.165	20	14	0,7%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	32	58.081	5.275.337	13	13	1,1%
Süs Bitkileri ve Mam.	5	807	150.619	27	27	0,5%
Tekstil ve Hammaddeleri	352	315.805	3.147.663	6	16	10,0%
Tütün	6	1.350	1.891.619	26	18	0,1%
Yaş Meyve ve Sebze	12	3.587	781.971	24	22	0,5%
Zeytin ve Zeytinyağı	3	42.631	747.199	15	23	5,7%
TİM sektör sınıflaması dışı	106	160.706	7.330.470			2,2%
Sektörler Toplamı	2.516	8.376.277	290.953.687			2,9%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019) ve TİM

Tablo 18'de yıllara göre İspanya'ya ihracat yapan firma sayısı, bu firmalar içinde kaç tanesinin İspanya'ya ilk kez ihracat gerçekleştirdikleri, ihracat miktarları ile firma başına düşen ihracat miktarları görülmektedir. İspanya'ya 2003 yılında 2.357 firma ihracat gerçekleştirirken bunların 98 tanesi bu ülkeye ilk kez ihracat yapmıştır. İspanya'nın Türkiye'den yaptığı toplam ithalat 2003 yılında 1,82 milyar dolar olurken bunun 2,26 milyon dolarlık kısmını bu ülkeye ilk kez ihracat yapan 98 firma gerçekleştirmiştir. Firma başına düşen ihracat incelendiğinde ise genel ortalama firma başına 771,8 bin dolar olurken bu ülkeye ilk kez ihracat yapan 98 firma başına ise 23,9 bin dolar olmuştur. İspanya'ya

2018 yılında 5.478 firma ihracat gerçekleştirirken bunların 129 tanesi bu ülkeye ilk kez ihracat yapmıştır. İspanya'nın Türkiye'den yaptığı toplam ithalat 7,7 milyar dolar olurken bunun 7,3 milyon dolarlık kısmını bu ülkeye ilk kez ihracat yapan 129 firma gerçekleştirmiştir. İspanya'ya hem toplam ihracat yapan firma sayısı hem de ilk kez ihracat yapan firma sayısı ve ihracat rakamları 2018 yılında 2003 yılına göre artış göstermiştir. Firma başına düşen ihracat incelendiğinde ise 2018 yılında genel ortalama firma başına 1,4 milyon dolar olurken bu ülkeye ilk kez ihracat yapan 129 firma başına ise 56,8 bin dolar olmuştur.

Tablo 18. Yıllara Göre İspanya'ya İhracat Yapan Firmaların Analizi

Yıllar	İspanya'ya İlk Kez İhracat Yapan Firma Sayısı	İspanya'ya İlk Kez İhracat Yapan Firmaların Gerçekleştiği İhracat (\$)	İspanya'ya İlk Kez İhracat Yapan Firma Başına Düşen İhracat (\$)	İspanya'ya İhracat Yapan Toplam Firma Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den Yaptığı İthalat	İspanya'ya İhracat Yapan Firma Başına Düşen İhracat (\$)
2003	98	2.262.294	23.085	2.357	1.819.018.466	771.752
2004	120	5.065.808	42.215	2.777	2.704.458.068	973.878
2005	110	5.458.074	49.619	2.995	2.988.844.112	997.945
2006	98	2.796.152	28.532	3.201	3.790.373.209	1.184.122
2007	105	9.617.510	91.595	3.364	4.672.985.962	1.389.116
2008	79	4.613.595	58.400	3.311	4.157.332.879	1.255.612
2009	78	1.942.355	24.902	3.150	2.883.122.529	915.277
2010	67	4.137.444	61.753	3.276	3.617.460.086	1.104.231
2011	96	11.282.603	117.527	3.610	4.009.152.871	1.110.569
2012	87	3.827.579	43.995	3.665	3.737.553.183	1.019.796
2013	88	4.509.045	51.239	3.857	4.298.414.947	1.114.445
2014	108	7.308.786	67.674	4.145	4.737.444.749	1.142.930
2015	105	4.225.154	40.240	4.431	4.742.031.344	1.070.194
2016	108	2.515.931	23.296	4.731	4.986.164.944	1.053.935
2017	114	5.746.596	50.409	4.999	6.262.970.719	1.252.845
2018	129	7.324.086	56.776	5.478	7.704.105.424	1.406.372

Kaynak: TİM

Tablo 19'da 2003-2018 dönemini kapsayan 16 yıl boyunca İspanya'ya ihracat yapan firmaların kaç yıl ihracat yaptıklarının kırılımı görülmektedir. On altı yılın tamamında 278 firma ihracat gerçekleştirirken bu firmaların ihracat toplamı 16 yıl boyunca 33,1 milyar dolar olmuştur. On beş yıl boyunca 145 firma 5,7 milyar dolar ihracat yaparken on dört yıl boyunca 127 firma toplamda 2,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir. Sürekli ihracat yapan firmaların ortalama ihracatı 119 milyon dolar olurken, on beş yıl ihracat gerçekleştiren firmaların ortalaması 39,3 milyon dolar, on dört yıl ihracat gerçekleştiren firmaların ortalaması 16,9 milyon dolar, on üç yıl ihracat gerçekleştiren firmaların ortalaması 15,7 milyon dolar, on iki yıl ihracat gerçekleştiren firmaların ortalaması ise 17,7 milyon dolar olmuştur. Bu ülkeye 13 ve üzeri yıllarda sürekli ihracat yapma süresi arttıkça firma başına ihracatın da arttığı görülmektedir.

Tablo 19. 2003-2018 Döneminde İspanya'ya İhracat Yapan Firmaların Kaç Yıl İhracat Yaptıklarının Kırılımı

İhracat Yapılan Yıl Sayısı	İhracat Yapan Firma Sayısı	İspanya'ya Yapılan İhracat (\$)	Firma Başında Düşen İhracat (\$)
16	278	33.090.404.603	119.030.232
15	145	5.703.395.705	39.333.763
14	127	2.142.115.113	16.867.048
13	176	2.765.615.469	15.713.724
12	189	3.348.262.816	17.715.676
11	242	1.827.268.610	7.550.697
10	245	3.023.276.429	12.339.904
9	303	1.705.439.541	5.628.513
8	432	1.813.742.580	4.198.478
7	499	2.421.811.592	4.853.330
6	638	2.088.367.830	3.273.304
5	825	1.951.930.075	2.365.976
4	1203	1.831.810.925	1.522.702
3	1807	1.505.802.373	833.316
2	3094	1.195.273.609	386.320
1	7228	696.916.223	61.868

Kaynak: TİM

3. İspanya ile Türkiye Arasındaki Ticaretin 2018 "TradeMap" Verileri ile RCA Analizi

3.1. Çalışmanın Metodolojisi

AB üyesi olan ve 2018 yılında 376,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleştiren İspanya, Türk ihracatçıları için önemli bir hedef pazar konumundadır. Söz konusu pazara ihracat yapmak isteyen firmaların Türkiye'den yaptığı ithalatın daha da geliştirilmesi mümkün olan bu pazara yönelik etkili stratejiler geliştirmesine ihtiyaç vardır.

Söz konusu pazardan daha fazla pay alabilmek adına Türkiye'nin izleyebileceği makro stratejilerin belirlenmesinde gerek Türkiye'nin ihracatından hareketle rekabet üstünlüğüne sahip olduğumuz ürünlerde bir başka ifade ile arz yönünün kuvvetli olduğu ürünlerde İspanya pazarındaki konumumuz gerekse İspanya'nın ithalatından hareketle İspanya'nın yoğun bir şekilde ithalatını yaptığı ürünlerin bir başka ifade ile talep yönünün kuvvetli olduğu ürünlerin tespit edilmesi böylece arz-talep ile İspanya pazarına satılabilecek rekabet üstünlüğüne sahip olunan hedef ürünlerin tespiti için kullanılacak yöntemler olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ve İspanya pazarına ihraç edilebilecek ürünlerin tespitinin analizidir.

Çalışmada dünyada ihracata konu olan 5.660 ürün içinde Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğü olan (Revealed Comparative Advantage "RCA"/ Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler değeri 1 ve üzerinde olan) ürünler tespit edilmiştir. Tespit edilen ürünler için İspanya'nın küresel ticareti ve bu ticaret içinde Türkiye'nin payı analiz edilmiştir. Bu yöntemde Türkiye'nin küresel piyasalarda rekabet üstünlüğü olan ürünlerin arzından yola çıkılarak bu ürünlerin İspanya'nın talep kısmı ile birlikte incelenmesi amaçlanmıştır.

Bir ülkenin ihraç ettiği ürünlerde rekabet avantajına sahip olduğu ürünün tespit edilmesine yönelik çeşitli yöntemler vardır. Bu tür ürünlerin tespit edilip o ürün üzerinde uzmanlaşmaya gidilmesi uluslararası piyasalarda ülkeye rekabet açısından avantaj getirecektir. Dezavantajlı bir ürünün üretiminde ve ticaretinde ısrar etmek yurt içi kaynakların amacına uygun ve verimli dağılmamasına neden olacaktır.

Adam Smith'in mutlak üstünlük ve David Ricardo'nun karşılaştırmalı üstünlük yaklaşımları bu alan üzerinde tüm otoriterlerce kabul edilmiş en bilinen yöntemlerdir. Daha sonraki yıllarda ise Béla Balassa (1965, Trade Liberalisation and "Revealed" Comparative Advantage) "açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük" (revealed comparative advantage-RCA) kavramını ortaya atarak ülke ekonomilerinin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu ürünlerin belirlenmesine yardımcı olan bir endeks geliştirmiştir. Bugün Dünya Bankası, UNCTAD, DTÖ, ITC (Intracen/ TradeMap) gibi birçok kurum, ülkelerin dış ticarete rekabet güçlerini analiz eden çalışmalarda halen RCA endeks analizlerine başvurmakta, küresel anlamda RCA hesaplama sonuçlarını kendi internet sitesi üzerinden yayınlamaktadır.

"Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük (RCA)" endeksine göre, eğer bir ülkede herhangi bir yıl içinde, ilgili ürünün ihracatının, ülkenin toplam ihracatı içindeki payı dünya ortalamasına göre yüksek ise (aynı ürünün toplam dünya ihracatı içindeki payına oranı birim değerden büyükse), o üründe ilgili ülke karşılaştırmalı üstünlüğe (RCA) sahiptir. Aynı ürünün toplam dünya ihracatı içindeki payına oranı birim değerden düşük ise ülke o üründe dünya piyasasında dezavantajlı durumdadır (Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Organization, WTO), 2019).

$$RCA^i_k = (X^i_k / X^i) / (X_k / X) ; i= \text{ülke}, k: \text{ürün}$$

X^i_k : i ülkesinin k ürünü için yıl içindeki toplam ihracatı

X^i : i ülkesinin yıl içindeki toplam ihracatı (bütün ürünlerin toplam ihracatı)

X_k : k ürünü için yıl içindeki dünya toplam ihracatı

X : yıl içindeki dünya toplam ihracatı (bütün ürünlerin toplam ihracatı)

Yukarıdaki formül ile elde edilen RCA değerleri 1 ve 1'den büyük ise ülke o ürünün ihracatında avantajlıdır, küçük ise dezavantajlıdır.

Çalışmada Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve Birleşmiş Milletlerin (UNCTAD) ortak ajansı olan Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)'nin uluslararası ticareti ürün ve ülke kırılımında gösteren web sitesi "TradeMap"ten alınmış verilerle analizler yapılmıştır.

Dünya Bankası tarafından, insanların ticaret ve tarifeler hakkındaki bilgilere rahatça erişmeleri için Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) ile işbirliği içinde; Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC), Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü (UNSD) ve Dünya Ticaret Örgütü (WTO) gibi uluslararası kuruluşlarla da işbirliği içinde olarak; Dünya Entegre Ticaret Çözümünü (Dünya Ticaret Örgütü) geliştirilmiştir. (WITS) (Dünya Bankası (The World Bank), 2019). Dünya Bankası'nın da uluslararası ticaret ile ilgili analizlerde ITC'nin veri sitesi olan "TradeMap"den faydalandığı görülmektedir.

"TradeMap", dünyanın en büyük ticaret veri tabanına çevrimiçi erişim sağlamanın yanı sıra ülkelerin ihracat performansı, uluslararası talep, alternatif pazarlar ve hem ürün hem de ülke açısından rakiplerin rolü hakkında göstergeler sunmaktadır.

"TradeMap" web tabanlı bir etkileşimli ortamda çalışır ve 220'den fazla ülke ve bölgede ve 2'li, 4'lü ve 6'lı GTİP (Armonize Sistem) kodu ile tanımlanan yaklaşık 5.300 ürünün ticari akışlarını (değerler, miktarlar, eğilimler, pazar payı ve hem birim hem de grafik formatında) kapsar. Ticari veriler ayrıca, 150'den fazla ülke için tarife seviyesinde ve 100'den fazla ülke için de aylık veya üç aylık olarak mevcuttur.

Yıllık veriler, Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü tarafından tutulan dünyanın en büyük ticari veri tabanı olan COMTRADE'e dayanmaktadır ve aylık veya üç aylık veriler ITC tarafından ulusal gümrük ofislerinden veya bölgesel kuruluşlardan toplanmaktadır. Piyasaya erişim verileri doğrudan Piyasaya Erişim Haritası (Market Access Map) uygulamasından alınır (International Trade Centre, MacMap, 2019).

Dünyada ihracata konu olan ürün sayısının 5.660, Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerin RCA değerleri 1 ve üzerinde olan ürün sayısının ise 1.519 olduğu görülmektedir. Çalışmada bu ürünlerde İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat analiz edilmiştir.

3.2. RCA Analizi İle Elde Edilen Bulgular

İspanya 2018 yılında dünyadan 221 farklı ülkeden 5.258 6'lı GTİP kodlu ürün ithal ederken 5.143 GTİP kodlu ürünü ise ihraç ettiği görülmektedir. Türkiye ise dünyanın 214 ülkesine 4.729 GTİP kodlu ürün ihraç ederken 4.788 GTİP kodlu ürünü de ithal ettiği görülmektedir. Bu da İspanya'nın küresel tedarik zincirinde Türkiye'den daha fazla yer aldığını göstermektedir. Ayrıca İspanya'nın aynı yıl içerisinde Türkiye'den 2.516 ürün aldığı da görülmektedir.

İspanya'nın dünyadan ithal ettiği 5.258 ürün içinde Türkiye'nin dünyaya hiç satmadığı 531 ürün olduğu görülürken Türkiye'nin dünyaya ihraç ettiği 4.729 ürün içinde ise Türkiye'nin İspanya'ya satmadığı ancak diğer ülkelere ihraç ettiği 2 ürün olduğu görülmektedir. Bu ürünleri İspanya'nın dünyadan hiç ithal etmediği görülmektedir. Sonuç olarak Türkiye ile İspanya'nın ortak ticaretlerine konu olabilecek toplamda 4.727 ürünün mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu da bize bu ülkeye satılabilecek 4.727 üründen sadece 2.516 tanesini satan Türk ihracatçılarının İspanya ile Türkiye arasında mevcut olan ticareti daha da artırmalarının mümkün olabileceğini göstermektedir. Dünyadan 5.258 Türkiye'den ise 2.516 ürün alan İspanya pazarına Türk ihracatçılarının dünyaya sattığı ancak İspanya pazarına daha hiç satamadığı 2.211 6'lı GTİP kodlu ürünün olduğu açıkça görülmektedir.

İspanya'nın 2018 yılında dünyadan tedarik ettiği 5.258 üründe toplam ithalatı 376,2 milyar dolar olurken Türkiye'den ise 2.516 üründe 8,4 milyar dolarlık ithalat yapmıştır. İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat dünyadan yaptığı toplam ithalatın içinde %2,2 pay alırken bu ticaretin Türkiye'nin toplam ihracatındaki payı ise %5 olmuştur. İspanya, Türkiye ile aralarındaki ticaret konu olan bu 2.516 üründe dünyadan toplam 290,95 milyar dolarlık ithalat yaparken bu ithalatın ülkenin toplam ithalatı içindeki payı ise %77,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye ise İspanya ile aralarındaki ticaret konu olan bu 2.516 üründe dünyaya toplam 145,74 milyar dolarlık ihracat yaparken bu ihracatın ülkenin toplam ihracatı (168 milyar dolar) içindeki payı ise %86,8 olarak gerçekleşmiştir. Açıkça görülmektedir ki iki ülke arasında ticaret konu olan 2.516 ürün Türkiye dış ticaretinde daha fazla olmak üzere iki ülkenin küresel ticaretinde de önemli rol oynamaktadır. Tespit edilen bu ürünlerde dünya genelinde bütün ülkelerin, toplamda yaklaşık 13,4 trilyon dolarlık ihracat yaptığı görülürken bu ürünlerdeki ticaretin toplam küresel ticaret içindeki payı ise %69,4 olmuştur. Bu da göstermektedir ki iki ülke arasında ticarete konu olan 2.516 ürün küresel ticarete de önemli rol oynamaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere İspanya dünyadan 5.258 Türkiye'den ise 2.516 ürün tedarik etmektedir. Türk ihracatçılarının İspanya pazarına daha hiç satamadığı İspanyalı ithalatçıların da Türkiye yerine başka ülkelere tedarik ettiği toplamda 2.742 6'lı GTİP kodlu ürünün olduğu açıkça görülmektedir. Türkiye ise İspanya ile aralarındaki ticarete konu olan bu 2.742 üründe (bunların 2.211'ini ihraç edebilmekte, 531'ini ise dünyaya hiç ihraç etmemektedir) dünyaya toplam 19,6 milyar dolarlık ihracat yaparken bu ihracatın ülkenin toplam ihracatı (168 milyar dolar) içindeki payı ise %11,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu 2.742 üründe İspanya'nın dünyadan ithalatı ise 85,2 milyar dolar olurken bu ithalatın ülkenin toplam ithalatı içindeki payı ise %22,7 olarak gerçekleşmiştir. İspanya'nın Türkiye'den hiç almadığı ancak Türkiye'nin diğer ülkelere sattığı 2.211 üründe ise Türkiye 19,6 milyar dolarlık ihracat yaparken İspanya ise 71,9 milyar dolarlık ithalat yapmıştır (**Tablo 20**).

Açıkça görülmektedir ki iki ülke arasında ticaret konu olmayan 2.211 ürün İspanya dış ticaretinde daha fazla olmak üzere iki ülkenin küresel ticaretinde de önemli rol oynamaktadır. Türk ihracatçıların bu ürünleri İspanya pazarına satabilecekleri görülmektedir.

Tablo 20. İspanya'nın Dünyadan Yaptığı İthalatın Türkiye'den Yaptığı 1.799 Ürünün İthalatının Dünyadan Yaptığı İthalat İçindeki Payın Aralığına Göre Kırılımı

İspanya'nın İthalatında Türkiye'nin Payı (%)	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı
%0 (Türkiye'den hiç ithalat yapmadığı ürünler)	2.742	-	85,23	0,00%	19,60	4.904,60	0%
-%0 (Türkiye'nin Başka Ülkelere İhraç Ettiği İspanya'nın Türkiye'den Hiç İthalat Yapmadığı ve Başka Ülkelerden İthal Ettiği Ürünler/İspanya'nın Türkiye'den Mevcuttan Farklı İthal Edebileceği Ürünlerin Tamamı)	2.211	-	71,89	0,00%	19,60	4.399,20	0%
-İspanya'nın Dünyadan İthal Ettiği Türkiye'nin Dünyaya Hiç İhraç Emediği Ürünler	531	-	13,34	0,00%	-	505,38	
Türkiye'den Yaptığı İthalatın Payının %0-1 Aralığında Olduğu Ürünler	1.393	0,42	189,63	0,22%	33,46	9.052,98	1,26%
Türkiye'den Yaptığı İthalatın Payının %1-5 Aralığında Olduğu Ürünler	556	1,34	62,17	2,15%	38,88	2.793,42	3,4%
Türkiye'den Yaptığı İthalatın Payının %5'den Büyük Olduğu Ürünler	567	6,62	39,16	16,90%	73,40	1.536,94	9,0%
İspanya'nın Toplam İthal Ettiği Ürünler	5.258	8,38	376,18	2,23%	165,34	18.287,94	5,1%
-İspanya'nın Türkiye'den İthal Ettiği Ürünler	2.516	8,38	290,95	2,88%	145,74	13.383,34	5,7%
-İspanya'nın Türkiye'den İthal Edebileceği Ürünlerin Tamamı	4.727	8,38	362,85	2,31%	165,34	17.782,54	5,1%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Türkiye dünyaya ihraç ettiği 4.729 ürün içerisinde 1.519 üründe uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne (RCA değeri 1 ve üzerinde olan ürün sayısı) sahip iken İspanya ile ortak ticaretlerine konu

olabilecek 4.727 ürün içerisinde de 1.511 üründe rekabet üstünlüğüne sahiptir. Bu da ihracatçılarımızın İspanya pazarına sattığı 2.516 ürün içinde rekabet üstünlüğüne sahip olduğu toplam 1.216 ürünün mevcut olduğunu 295 üründe de rekabet üstünlüğüne sahip olmasına rağmen İspanya pazarına giremediğini göstermektedir. Türk ihracatçıları rekabet üstünlüğüne sahip oldukları 1.216 üründe dünyaya 126,1 milyar dolarlık ürün satarken bunun 7,6 milyar dolarlık kısmını İspanya'ya satmışlardır. Tespit edilen 1.216 üründe dünya genelinde ise toplamda yaklaşık 4 trilyon dolarlık ihracat gerçekleştiği görülürken İspanya'nın bu ürünlerde dünyadan 109,5 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. Bu ürünlerde İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalatın dünyadan yaptığı toplam ithalattan %6,9 pay aldığı görülürken bu oranın İspanya'nın Türkiye'den yaptığı toplam ithalatın payından yüksek olduğu görülmektedir. Bu da Türk ihracatçılarının İspanya pazarına uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğü olan ürünleri daha çok sunduğunu göstermektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere Türk ihracatçılarının İspanya ile ortak ticaretlerine konu olabilecek 4.727 ürün içerisinde rekabet üstünlüğüne sahip oldukları toplam 1.511 ürün mevcut olup bu ürünler içerisinde 295 üründe İspanya pazarında hiç yer alınamadığı görülürken 1.216 üründe bu pazara bir şekilde girildiği hatta bazı ürünlerde yüksek oranda pazar payına sahip olduğu görülmektedir. Bir başka ifade ile İspanya ile ticarete konu olabilecek 4.727 ürün içinde rekabet üstünlüğüne sahip 1.511 ürün bulunurken İspanya'nın Türkiye'den ithal ettiği 2.516 ürün içinde ise RCA değeri 1'in üstünde olan ürün sayısı 1.216 olmuştur. İspanya pazarına rekabet üstünlüğüne sahip satılabilecek ürün sayısı 1.511 iken bu ürünlerin sadece 1.216'sında bu pazarda yer alındığı görülmektedir. İspanya Türkiye'nin rekabet üstünlüğüne sahip olduğu bu 1.511 üründen dünyadan 113,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken Türkiye'den ise 7,6 milyar dolarlık ithalat yapmıştır. İspanya'nın Türkiye'den 2018 yılında ithal ettiği 2.516 üründe Türkiye'den yaptığı ithalatın dünyadan yaptığı ithalat içindeki payı ise %2,2 olurken Türkiye'nin rekabet üstünlüğüne sahip olduğu 1.216 üründe ise İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalatın dünyadan yaptığı ithalat içindeki payı 6,9% olarak gerçekleşmiştir (**Tablo 21**).

Tespit edilen 1.511 ürünün İspanya'nın Türkiye'den yaptığı ithalatın toplam ithalat içindeki payına göre dağılımı yapılırken İspanya'nın Türkiye'den ithalatını yaptığı ve Türkiye'nin rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ürünler;

- Türkiye'den hiç ithalatı yapılmayan ürünler,
- Türkiye'den ithalat payı %0-1 aralığında olan ürünler,
- Türkiye'den ithalat payı %1-5 aralığında olan ürünler,
- Türkiye'den ithalat payı %5 ve üzerinde olan ürünler olmak üzere 4 ayrı kategoriye ayrılmıştır.

Tabloda ayrıca 295 üründe de rekabet üstünlüğüne sahip olmasına rağmen İspanya pazarına giremediğini görülürken, 372 ürünün İspanya'nın Türkiye'den ithalatında pazar payının %0-1 aralığında olduğu, 345 ürünün İspanya'nın Türkiye'den ithalatında pazar payının %1-5 aralığında olduğu ve 499 ürünün de İspanya'nın Türkiye'den ithalatında pazar payının %5'den büyük olduğu görülmektedir. İspanya pazarında büyük paya sahip olduğumuz 499 ürün detaylı incelendiğinde 378 üründe pazar payının %5-25 aralığında, 85 üründe %25-50 aralığında ve 36 üründe de %50'den büyük pazar payına sahip olduğumuz görülmektedir. İhracatçılarımızın İspanya pazarında büyük ağırlığa sahip olduğu ürünlerde fazla ısrar etmek yerine diğer ürünlere ağırlık vermelerinde yarar görülmektedir. Ayrıca adı geçen (ithalattaki payı %5'den büyük olan) 499 üründe İspanya'nın toplam ithalatının yaklaşık 37,9 milyar dolar Türkiye'den yaptığı ithalatın ise 6,5 milyar dolar, ithalattaki payı %25'den büyük olan 121 üründe ise İspanya'nın toplam ithalatının yaklaşık 6,9 milyar dolar Türkiye'den yaptığı ithalatın ise 2,3 milyar dolar olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 21. İspanya İle Türkiye Arasında Ticarete Konu Olabilecek RCA Değeri 1 ve Üzerinde Olan 1.306 Ürünün Analizi

Türk İhraç Ürünlerinin RCA Değeri	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı
İspanya'nın Dünyadan İthal Ettiği Ancak Türkiye'den İthal Etmediği Türkiye'nin İse Dünyadaki Diğer Ülkelere İhraç Ettiği RCA Değeri 1 Ve Üzerinde Olan Türk İhraç Ürünleri	295	-	3,8	0,0%	14,1	477,7	0,0%
Türkiye'den Yaptığı İthalatın Payının %0-1 Aralığında Olduğu RCA Değeri 1 Ve Üzerinde Olan Türk İhraç Ürünleri	372	0,15	32,5	0,5%	19,8	1.040,6	0,8%
Türkiye'den Yaptığı İthalatın Payının %1-5 Aralığında Olduğu RCA Değeri 1 Ve Üzerinde Olan Türk İhraç Ürünleri	345	0,96	39,0	2,5%	33,2	1.497,1	2,9%
Türkiye'den Yaptığı İthalatın Payının %5'den Büyük Olduğu RCA Değeri 1 Ve Üzerinde Olan Türk İhraç Ürünleri	499	6,46	37,9	17,0%	73,1	1.459,8	8,8%
RCA Değeri 1 Ve Üzerinde Olan Türk İhraç Ürünleri	1.511	7,57	113,20	6,69%	140,25	4.475,18	5,4%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019)

Tablo 22'de Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ancak İspanya pazarında hiç yer almadığı 295 ürünün TİM sektörel sınıflamasına göre dağılımı ve İspanya'nın bu sektörlerde dünyadan yaptığı ithalat ve Türkiye'nin İspanya dışındaki ülkelere yaptığı ihracat görülmektedir. İspanya bahsi geçen 295 üründe 2018 yılında dünyadan toplam 3,8 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirilmiştir. İspanya bu sektörler arasında dünyadan en çok ithalatı 686,5 milyon dolar ile "Çelik" sektöründe yaparken 534,1 milyon dolarlık ithalatı "Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller" sektöründe; 466,1 milyon dolarlık ithalatı "Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri" sektöründe; 435,1 milyon dolarlık ithalatı da "Yaş Meyve ve Sebze" sektöründe yapmıştır.

Tablo 22. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu Ancak İspanya Pazarında Hiç Yer Almadığı 295 Ürünün Sektörel Dağılımı ve İspanya'nın Dünyadan Yaptığı İthalat (1.000 \$)

TİM sektör sınıflaması	Sektördeki 6'lı GTİP Kodu Sayısı	Toplam İspanya'nın Dünyadan İthalatı	Toplam Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Toplam Dünya İhracatı
Çelik	23	686.475	4.508.240	38.959.001
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	9	119.423	117.193	6.911.291
Demir ve Demir Dışı Metaller	11	62.359	118.361	4.739.779
Deri ve Deri Mamulleri	1	89	2.355	45.592
Elektrik Elektronik	3	26.332	36.778	2.380.957
Fındık ve Mamulleri	2	3.257	25.928	482.368
Gemi ve Yat	3	58.364	214.593	12.417.867
Halı	1	1.794	4.813	239.830
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	13	19.275	33.130	1.560.491
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	29	466.127	1.708.479	28.892.921
İklimlendirme Sanayii	4	18.433	36.302	1.589.021
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	36	318.089	655.801	21.820.049
Kuru Meyve ve Mamulleri	3	153.048	46.168	2.859.344
Madencilik Ürünleri	8	42.919	360.956	12.652.392
Makine ve Aksamları	12	129.750	199.939	10.684.645
Meyve Sebze Mamulleri	6	72.590	257.784	6.023.672
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	10	286.443	298.511	15.112.161
Mücevher	4	87.080	2.652.182	218.624.524
Otomotiv Endüstrisi	4	11.954	135.507	4.017.493
Savunma ve Havacılık Sanayii	5	31.639	62.435	2.284.734
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	29	534.100	1.299.644	34.641.001
Süs Bitkileri ve Mam.	1	12.128	7.579	561.145
Tekstil ve Hammaddeleri	52	100.202	185.371	5.328.360
TİM sektör sınıflaması dışı	13	49.492	91.383	5.871.260
Yaş Meyve ve Sebze	12	435.063	930.773	36.912.914
Zeytin ve Zeytinyağı	1	32.128	115.295	2.056.616
Sektörler toplamı	295	3.758.553	14.105.500	477.669.428

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019) ve TİM

Tablo 23'de Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den ithalatında pazar payı %0-1 aralığında olan 372 ürünün TİM sınıflamasına göre sektörel dağılımı görülmektedir.

İspanya bahsi geçen 372 üründe 2018 yılında dünyadan toplam 32,5 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken Türkiye'den ise 150,3 milyon dolarlık ithalat yapmıştır. İspanya bu 372 ürünün sektörel kırılımında dünyadan en çok ithalatı 12,2 milyar dolar ile "Otomotiv Endüstrisi" sektöründe yaparken bu sektörü 3,5 milyar dolar ithalat ile "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri" sektörü ile 2,4 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı "Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri" sektörleri izlemektedir. İspanya bu sektörler arasında Türkiye'den en çok ithalatı 90,2 milyon dolar ile "Otomotiv Endüstrisi" sektöründe yaparken bu sektörü 10,3 milyon dolarlık ithalatın yapıldığı "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri" sektörü ile 8,3 milyon dolarlık ithalatın yapıldığı "Makine ve Aksamları" sektörleri izlemektedir. Tabloda ayrıca bu grupta yer alan 372 ürünün oluşturduğu sektörlerin İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalattaki sıralamaları ile Türkiye'den yapılan ithalattaki sıralamaları karşılaştırıldığında 15 sektörün yer değiştirmelerine rağmen her iki sıralamada da birbirlerine yakın

sıralandığı 11 sektörün ise birbirlerinden farklı sıralandığı görülmektedir. Özellikle İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalattaki sıralama ile Türkiye'den yapılan ithalattaki sıralamada yer alan ilk iki sektörün aynı olduğu tespit edilmiştir. Bu da Türk ihracatçılarının İspanya'nın en çok ithalat yaptığı sektörlerde bu pazara hitap ettiğini göstermektedir.

Tablo 23. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den İthalatında Pazar Payı %0-1 Aralığında Olan 372 Ürünün Sektörel Dağılımı (milyon \$)

TİM sektör sınıfı	Sınıfta Yer Alan 6'lı GTİP Kod Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı
Otomotiv Endüstrisi	11	90,2	12.217,1	0,74%	2.457,4	172.478,9	3,67%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	46	10,3	3.536,2	0,29%	2.531,3	140.058,7	0,41%
Makine ve Aksamları	34	8,3	1.679,2	0,50%	1.647,5	80.068,7	0,50%
Demir ve Demir Dışı Metaller	22	6,1	1.410,9	0,43%	977,6	62.067,0	0,62%
Elektrik Elektronik	17	6,0	1.115,4	0,54%	842,9	65.534,3	0,71%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	23	4,4	1.918,5	0,23%	2.204,3	113.968,1	0,20%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	18	4,0	2.381,0	0,17%	3.036,6	102.665,4	0,13%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	52	3,8	876,1	0,43%	714,7	27.722,9	0,53%
İklimlendirme Sanayii	15	3,6	1.030,3	0,35%	563,8	45.901,6	0,63%
Çelik	30	3,1	1.096,9	0,29%	838,8	54.664,2	0,37%
Madencilik Ürünleri	6	2,2	535,6	0,41%	224,6	19.082,2	0,97%
Mücevher	1	1,5	158,1	0,94%	103,7	7.712,5	1,43%
Diğer Sanayi Ürünleri	1	1,0	149,5	0,70%	61,3	6.186,6	1,70%
Tekstil ve Hammaddeleri	33	0,9	183,0	0,48%	247,1	11.068,6	0,36%
Yaş Meyve ve Sebze	4	0,8	482,0	0,16%	672,8	18.858,0	0,11%
Deri ve Deri Mamulleri	10	0,6	195,3	0,32%	141,3	9.459,5	0,45%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	10	0,6	120,2	0,48%	377,5	10.887,7	0,15%
Halı	3	0,6	78,6	0,72%	210,2	3.677,6	0,27%
Tütün	3	0,3	1.732,7	0,02%	965,0	30.712,5	0,04%
Gemi ve Yat	4	0,3	88,7	0,35%	109,6	6.356,3	0,28%
Süs Bitkileri ve Mam.	2	0,3	43,7	0,60%	61,5	1.303,1	0,43%
Zeytin ve Zeytinyağı	1	0,2	148,9	0,16%	23,0	633,0	1,01%
Savunma ve Havacılık Sanayii	2	0,2	150,0	0,13%	79,9	7.831,4	0,24%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	5	0,2	184,7	0,09%	201,5	6.818,5	0,08%
Meyve Sebze Mamulleri	6	0,2	306,4	0,05%	336,1	19.313,1	0,05%
Kuru Meyve ve Mamulleri	1	0,1	584,6	0,01%	76,8	5.307,1	0,11%
TİM sektör sınıflaması dışı	12	0,6	124,7	0,48%	129,8	10.228,4	0,46%
Sektörler Toplamı	372	150,3	32.528,4	0,46%	19.836,7	1.040.566,0	0,76%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019) ve TİM

Tablo 24'de Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den ithalatında pazar payı %1-5 aralığında olan 345 ürünün sektörel dağılımı görülmektedir. İspanya bahsi geçen 345 üründe 2018 yılında dünyadan toplam 39 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken Türkiye'den ise 957,6 milyon dolarlık ithalat yapmıştır. İspanya bu sektörler arasında dünyadan en çok ithalatı 20,2 milyar dolar ile "Otomotiv Endüstrisi" sektöründe yaparken bu sektörü 3,3 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri" sektörü ile 3,1 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı "Demir ve Demir Dışı Metaller" sektörleri izlemektedir.

İspanya bu sektörler arasında Türkiye'den en çok ithalatı ise 447,4 milyon dolar ile "Otomotiv Endüstrisi" sektöründe yaparken bu sektörü 88 milyon dolarlık ithalatın yapıldığı "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri" sektörü ile 73,1 milyon dolarlık ithalatın yapıldığı "Demir ve Demir Dışı Metaller" sektörleri takip etmektedir.

Tabloda ayrıca bu grupta yer alan 345 ürünün oluşturduğu sektörlerin İspanya'nın dünyadan yaptığı ithalattaki sıralaması ile Türkiye'den yaptığı ithalattaki sıralaması karşılaştırıldığında "Otomotiv Endüstrisi", "Kimyevi Maddeler ve Mamulleri", "Demir ve Demir Dışı Metaller", "Madencilik Ürünleri", "Çelik", "Hazırgiyim ve Konfeksiyon" ile "Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri" sektörlerinde 2 sektörün yer değiştirmesi hariç sektörlerini İspanya'nın hem dünyadan hem de Türkiye'den ithalatında aynı sırada yer aldığı görülmektedir. Geriye kalan 14 sektörden 13'ünün yer değiştirmelerine rağmen benzer sıralama özellikleri gösterdiği görülmektedir. Bu da Türk ihracatçılarının bir önceki gruptaki sektörlere benzer olarak İspanya'nın en çok ithalat yaptığı sektörlerde bu pazara hitap ettiğini göstermektedir.

Tablo 24. Türkiye'nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den İthalatında Pazar Payı %1-5 Aralığında Olan 345 Ürünün Sektörel Dağılımı (1.000 \$)

TİM sektör sınıfı	Sınıfta Yer Alan 6'lı GTİP Kod Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı
Otomotiv Endüstrisi	21	447.375	20.166.813	2,22%	10.151.621	540.847.067	4,41%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	42	88.000	3.333.896	2,64%	3.815.946	148.243.870	2,31%
Demir ve Demir Dışı Metaller	31	73.080	3.082.365	2,37%	3.493.711	180.243.684	2,09%
Madencilik Ürünleri	4	67.161	1.438.216	4,67%	543.006	15.143.172	12,37%
Çelik	26	60.105	2.184.666	2,75%	3.156.786	124.721.373	1,90%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	35	33.622	1.279.023	2,63%	1.105.907	50.908.332	3,04%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	7	27.537	1.078.511	2,55%	1.263.804	58.169.890	2,18%
Zeytin ve Zeytinyağı	1	26.344	554.429	4,75%	137.148	6.851.845	19,21%
Elektrik Elektronik	11	24.901	843.742	2,95%	2.307.243	79.873.961	1,08%
İklimlendirme Sanayii	12	21.103	805.619	2,62%	824.307	42.432.724	2,56%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	21	20.084	984.075	2,04%	1.900.274	54.963.957	1,06%
Tekstil ve Hammaddeleri	58	16.653	767.661	2,17%	1.138.274	42.192.826	1,46%
Makine ve Aksamları	22	13.448	762.232	1,76%	990.462	57.667.304	1,36%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	12	12.512	385.536	3,25%	962.806	32.923.651	1,30%
Deri ve Deri Mamulleri	7	8.886	493.662	1,80%	274.691	18.923.666	3,23%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	5	4.362	258.421	1,69%	175.917	7.365.110	2,48%
Meyve Sebze Mamulleri	4	3.495	188.048	1,86%	185.212	8.754.454	1,89%
Savunma ve Havacılık Sanayii	3	1.126	43.307	2,60%	159.511	1.712.846	0,71%
Kuru Meyve ve Mamulleri	2	1.079	41.737	2,59%	88.786	1.828.811	1,22%
Halı	5	892	65.807	1,36%	133.235	5.120.071	0,67%
Yaş Meyve ve Sebze	3	524	39.189	1,34%	194.305	5.568.427	0,27%
TİM sektör sınıflaması dışı	13	5.279	217.404	2,43%	221.377	12.647.034	2,38%
Sektörler Toplamı	345	957.568	39.014.359	2,45%	33.224.329	1.497.104.075	2,88%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019) ve TİM

Tablo 25'de Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ve İspanya'nın Türkiye'den ithalatında pazar payı %5'den büyük olan 267 ürünün sektörel dağılımı görülmektedir.

İspanya bahsi geçen 499 üründe 2018 yılında dünyadan toplam 37,9 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken Türkiye'den ise 6,5 milyar dolarlık ithalat yapmıştır. İspanya bu sektörler arasında dünyadan en çok ithalatı 14,7 milyar dolar ile "Hazır giyim ve Konfeksiyon" sektöründe yaparken bu sektörü 8,7 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı "Otomotiv Endüstrisi" sektörü 4,6 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı "Çelik" ile 2 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı "Elektrik Elektronik" sektörleri izlemektedir. İspanya bu sektörler arasında Türkiye'den en çok ithalatı ise 2,7 milyar dolar ile "Hazır giyim ve

Konfeksiyon” sektöründe yaparken bu sektörü 1,4 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı “Otomotiv Endüstrisi” sektörü 737,4 milyon dolarlık ithalatın yapıldığı “Çelik” ile 340,9 milyon dolarlık ithalatın yapıldığı “Elektrik Elektronik” sektörleri takip etmektedir. Tabloda ayrıca bu grupta yer alan 499 ürünün oluşturduğu sektörlerin İspanya’nın dünyadan yaptığı ithalattaki sıralamaları ile Türkiye’den yapılan ithalattaki sıralamaları karşılaştırıldığında “Hazır giyim ve Konfeksiyon”, “Otomotiv Endüstrisi”, “Çelik”, “Elektrik Elektronik”, “Tekstil ve Hammaddeleri” ile “Kimyevi Maddeler ve Mamulleri” sektörlerinin 1 tanesi yer değiştirmek kaydı ile sıralamalarının aynı olduğu görülmektedir. Geriye kalan 20 sektörden 16’sının ise yer değiştirmelerine rağmen benzer sıralama özellikleri gösterdiği görülmektedir. Bu da Türk ihracatçıların bir önceki gruplardaki sektörlere benzer olarak İspanya’nın en çok ithalat yaptığı sektörlerde bu pazara hitap ettiğini göstermektedir.

Tablo 25. Türkiye’nin Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olduğu ve İspanya’nın Türkiye’den İthalatında Pazar Payı %5’den Büyük Olan 499 Ürünün Sektörel Dağılımı (milyon \$)

TİM sektör sınıfı	Sınıfta Yer Alan 6'lı GTİP Kod Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	101	2.713	14.741	18,40%	15.171	353.009	17,88%
Otomotiv Endüstrisi	17	1.353	8.700	15,56%	16.027	321.107	8,44%
Çelik	26	737	4.594	16,05%	6.351	135.865	11,61%
Elektrik Elektronik	11	341	2.033	16,77%	4.645	98.907	7,34%
Tekstil ve Hammaddeleri	168	270	1.360	19,85%	6.080	132.799	4,44%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	34	256	1.754	14,58%	2.546	76.781	10,04%
Madencilik Ürünleri	19	148	329	45,07%	3.119	17.440	4,76%
Demir ve Demir Dışı Metaller	22	117	912	12,80%	2.704	57.650	4,32%
İklimlendirme Sanayii	14	81	853	9,46%	1.628	31.805	4,96%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	3	47	153	30,58%	440	1.739	10,64%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	15	40	362	11,11%	1.020	25.434	3,95%
Fındık ve Mamulleri	3	38	175	21,48%	1.805	9.078	2,08%
Kuru Meyve ve Mamulleri	4	32	139	22,80%	1.059	3.695	3,00%
Makine ve Aksamları	10	31	386	7,96%	510	24.645	6,03%
Meyve Sebze Mamulleri	8	23	136	16,69%	480	7.562	4,73%
Mücevher	1	17	258	6,76%	4.308	102.775	0,40%
Zeytin ve Zeytinyağı	1	16	44	36,62%	102	1.518	15,67%

TİM sektör sınıfı	Sınıfta Yer Alan 6'lı GTİP Kod Sayısı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı	İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatının Payı	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatının Türkiye'nin Toplam İhracatı İçindeki Payı
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	3	13	128	10,21%	210	6.581	6,25%
Halı	6	11	29	36,88%	1.898	4.380	0,56%
Savunma ve Havacılık Sanayii	1	10	20	48,75%	32	224	30,60%
Deri ve Deri Mamulleri	5	8	102	7,68%	328	8.980	2,40%
Gemi ve Yat	1	5	5	99,88%	150	5.013	3,36%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	4	4	10	36,23%	81	533	4,49%
Yaş Meyve ve Sebze	3	2	20	9,78%	342	3.444	0,58%
Tütün	1	1	9	11,51%	40	342	2,51%
Süs Bitkileri ve Mam.	1	1	4	11,96%	6	302	8,68%
TİM sektör sınıflaması dışı	17	148	652	22,67%	2.006	28.229	7,37%
Sektör Toplamı	499	6.461	37.910	17,04%	73.088	1.459.838	8,84%

Kaynak: (International Trade Centre (ITC), Trademap, 2019) ve TİM

Kaynakça

- Birleşmiş Milletler DESA Population Division. (2019, Eylül 13). *World Population prospects 2019: Birleşmiş Milletler*. Birleşmiş Milletler DESA Population Division Web sitesi: <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/> adresinden alındı
- Bolu Ticaret ve Sanayi Odası. (2019, Ekim 17). *İspanya Ülke Raporu: Bolu Ticaret ve Sanayi Odası*. Bolu Ticaret ve Sanayi Odası Web Sitesi: http://bolutso.org.tr/dosyalar/kfa_ismanya_ulke_raporu_2019.pdf adresinden alındı
- Dünya Bankası . (2019, Eylül 13). *GDP (current \$): The World Bank Data*. Dünya Bankası Web sitesi: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD> adresinden alındı
- Dünya Bankası (The World Bank). (2019, Eylül 13). *GDP per capita (current US\$): The World Bank data*. Dünya Bankası (The World Bank) Web sitesi: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> adresinden alındı
- Dünya Bankası (The World Bank). (2019, Şubat 10). *World Integrated Trade Solution (WITS): The World Bank*. Dünya Bankası Web sitesi: <https://wits.worldbank.org/countrystats.aspx> adresinden alındı
- Dünya Bankası. (2019, Eylül 13). *Population, total: The Worldbank Data*. Dünya Bankası Web sitesi: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> adresinden alındı
- Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Organization, WTO). (2019, Eylül 20). *Publications: WTO: A Practical Guide to Trade Policy Analysis*. WTO Web sitesi: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wto_unctad12_e.pdf adresinden alındı
- International Trade Centre (ITC), Trademap. (2019, Ekim 18). *Trade Map: ITC*. ITC Web sitesi: <https://www.trademap.org/> adresinden alındı
- International Trade Centre (ITC), Trademap. (2019, Ekim 20). *Trade Map: ITC*. ITC Web sitesi: <https://www.trademap.org/> adresinden alındı
- International Trade Centre, MacMap. (2019, Eylül 20). *Market Analysis Tools: ITC*. ITC Web sitesi: <https://marketanalysis.intracen.org/TradeMap.aspx> adresinden alındı
- İspanya Türkiye- Ankara Büyükelçiliği. (2019, Ekim 17). *İletişim Bilgileri: İspanya Büyükelçiliği*. İspanya Büyükelçiliği Web sitesi: <http://www.exteriores.gob.es/Embajadas/ANKARA/tr/Embajada/iletisim/Pages/Embajador.aspx> adresinden alındı
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2019, Ekim 17). *Anasayfa/Yurtdışı Teşkilatı/Avrupa/İspanya/Ülke Profili: T.C. Ticaret Bakanlığı*. T.C. Ticaret Bakanlığı Web Sitesi: <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/ismanya/ulke-profil/ekonomik-gorunum/genel-bilgiler> adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019, Şubat 26). *Dış Ticaret Sınıflamaları : TÜİK*. TÜİK Web sitesi: <https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumListeAction.do?turId=3&turAdi=%203.%20D%C4%B1%C5%9F%20Ticaret%20S%C4%B1n%C4%B1flamalar%C4%B1&guncel=Y> adresinden alındı
- Uluslararası para Fonu (IMF). (2019, Ekim 18). *World Economic Outlook Database, October 2019: IMF*. Uluslararası Para Fonu (IMF) Web sitesi: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/02/weodata/WEOOct2019all.xls> adresinden alındı

Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Centre, ITC). (2019, Ekim 20). *Trade Map: ITC, Intracen*. ITC Web Sitesi (Intracen): <https://www.trademap.org> adresinden alındı

UN Comtrade Database. (2019, Eylül 20). *Trade Statistics:UN Comtrade Database*. UN Comtrade Database Web sitesi: <https://comtrade.un.org/data/> adresinden alındı

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2019, Ocak 28). *Data Center: UNCTADSTAT*. UNCTAD Web sitesi: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en adresinden alındı